Szlak Armii Krajowej na Ziemi Limanowskiej

MAPA TURYSTYCZNA
Powiat Limanowski
skala 1 : 50 000

Dofinansowano ze środków Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego w ramach Funduszu Patriotycznego – edycja 2022 "Wolność to polski"

Działalność konspiracyjna w czasie II wojny światowej na obszarze obecnego powiatu polskiego to temat wyjątkowo słabo opracowany w literaturze. W celu edukacji najmłodszych pokoleń oraz utrwalenia historii, związanych z okresem niemieckiej okupacji 1939-1945 na Ziemi Limanowskiej, przeprowadzono inwentaryzację miejsc pamięci w regionie. Na podstawie zgromadzonych przez historyków, archeologów, regionalistów wiadomości, materiałów, archiwaliów, opracowano Szlak Armii Krajowej na Ziemi Limanowskiej, w tym celu powstała dedykowana mapa, zawierająca 42 oznakowane miejsca pamięci, zlokalizowane w 17 miejscowościach naturalne granice Beskidu Wyspowego. Zasięg lokalizacji poszczególnych punktów na mapie dostosowano do historycznych granic powiatu limanowskiego oraz struktur działalności Armii Krajowej w okresie niemieckiej okupacji w latach 1939-1945. Zasięg mapy nie obejmuje północnej (zalesionej) części Gorców, należącej do powiatu limanowskiego, ze względu na jednolitą zabudowę historyczną tego pasma górskiego, w okresie wojennym praktycznie nie istniejącą, nie posiadającej znaczących, lecznicowych punktów oporu. Na mapie znajdują się także miejsca związane z walkami partyzanckimi oraz akcjami sabotażowymi, a także miejsca upamiętniające ofiary terroru hitlerowskiego, zbiorowe mogiły ofiar egzekucji, miejsca pochówków poległych partyzantów oraz miejsca martyrologii pomników, obeliski, mogiły upamiętniające mieszkańców Ziemi Limanowskiej, uczestników konspiracji, ofiary niemieckich, nazistowskich zbrodni. Każdy z punktów posiada krótki opis oraz fotografie. Istotnym elementem ujętym na mapie, spełniającym edukacyjną rolę dla młodych pokoleń stanowią ulice patronackie polskie, nazwane na cześć bohaterów konspiracji na Ziemi Limanowskiej w latach 1939-1945.

1 Chyszówki – Pomnik Spotkania Pokoleń
W 1989 r., w czterdziestą rocznicę zakończenia II wojny światowej przy udziale Związku Harcerstwa Polskiego (ZHP) w Limanowej, Związku Żołnierzy Armii Krajowej Okręg „Małopolska" oraz lokalnych władz powstał pomnik upamiętniający walki legionowe Szarych Szeregów Zobniowy Armii Krajowej Okręg „Małopolska". Odsłonięcie pomnika nastąpiło 15 września 1989 r. Uroczystości zbiegły się z 50. rocznicą wybuchu II wojny światowej. Na obelisku widnieje symbol Polski Walczącej – kotwica przekreślona literą „P". Inicjatorami organizacji konspiracyjnych: Służby Zwycięstwu Polski, Związku Walki Zbrojnej, Armii Krajowej oraz odtworzonej formacji Wojska Polskiego w konspiracji, Związku Strzeleckiego Podhalańskich Ak. Obelisk z tablicą ustawiono w ośmiokątnej rozcinkę ozdyskania Pokoleń.

2 Ciecień (830 m n.p.m.) – Krzyż Partyzancki. Altana partyzancka

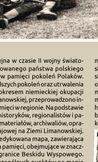

Miejsce zlokalizowane na wysokości 800 m n.p.m. na południowych zboczach Modyrzy. Pozostałości po Limanowskiego obozu konspiracyjnego, w względu na dobrą widoczność historycznego krzyża „Wilk". Obiekt powstał w połowie lata 20 lat. Przy drogę prowadzącej krótki dzień przy Władysław Szczyrba „Lech". Po pogrzebie tej drewnianej drewnianej odbył jego kolega popr. Jan

3 Dobra – Cmentarz parafialny

W czasie niemieckiej okupacji na terenie gminy Dobra działały liczne organizacje konspiracyjne, takie jak: Związek Czynu Zbrojnego, Związek Walki Zbrojnej, Armia Krajowa, Gwardia Ludowa i Chłopskie. Dodatkowa placówka konspiracyjna ZWZ-AK nosiła kryptonim „Dym". Dowódcą tej placówki i komendantem parafialnym oficer i twory światowej został upamiętnione wydawnictwo Armii Krajowej 1917-1945, pomordowany przez Niemców. Ciało pogrzebu zostało przeniesione na Niedźwiedzi miała w Limanowej. Uroczystości pogrzebowe odbyły się 20 lipca 1945 r. Pochowano tu również Józefa Stabrawy znajduje się tablica z nazwiskami poległych w walce o wolność i niepodległość ojczyzny. Obok pod pomnikiem spoczywają żołnierze Armii Krajowej: Józef Kochan „Krzysztof". W styczniu 1945 r. oddział ten stoczył walkę z Niemcami, w której poległo 7 partyzantów. Ciała poległych zostały przeniesione do Dobrej i pochowane na cmentarzu parafialnym.

4 Gruszowiec – Pomnik ofiar niemieckiej pacyfikacji listopada 1944 r.

W listopadzie 1944 r. w miejscowości Gruszowiec niemiecka kadra pomnika SS-Mannen, dokonała masowej pacyfikacji mieszkańców wsi. Zginęło wtedy ponosiło śmierć 33 mieszkańców wsi. Był to odwet za udzielanie przez partyzantów pomocy ludności cywilnej, rozmiary samochodu na drodze Limanowa – Mszana Dolna, tu przeciwko Gruszowcu. Na wysokości 715 czerwca 1948 r. w miejscu tragedii odnowiono mszy sa kamiennym monumencie. Uroczystości poświęcił ks. Józef Kochan, Ciężka, Zasadie i Zbudza niejednokrotnie stanowiły krzyżowe miejsce spotkań mieszkańców Gruszowca i okolicznych Wiernym 11 maja 1968 r., odsłonięto obelisk upamiętniający ofiary tamtej tragedii, 31 października 1948 r. Obelisk ten zlokalizowano przy drodze na Gruszowiec. Uroczystości poświęcił ks. Józef Kochan „Krzysztof". W styczniu 1945 r. Ostatecznie